

T I L L A G A

til þingsályktunar um samkirkjustefnu Þjóðkirkjunnar
(Lagt fyrir 53. kirkjuþing 2016)

Flutt af biskupi Íslands.
Frsm. Agnes M. Sigurðardóttir.

Kirkjuþing 2016 samþykkir eftirfarandi samkirkjustefnu Þjóðkirkjunnar.

Þjóðkirkjan telur köllun kristinnar kirkju til einingar mikilvæga og leggur áherslu á að sú eining sé sýnileg í biðjandi, boðandi og þjónandi starfi; með samræðu, samfélagi og samstarfi. Sjálfsmynd okkar sem lútherskrar kirkju er að starfa af heilindum með öðrum kirkjum.

Greinargerð

1. Hvað er samkirkjulegt starf?

Samkirkjumál eru þýðing á hugtaki sem á rætur í gríska orðinu *oikoumene*, sem þýðir í raun hinn byggði heimur. Í yfirfærðri merkingu er það þau sem byggja saman hinn kristna heim – hin kristna kirkja sem er ein þó að hún greinist í margar deildir. Kristur bað fyrir lærisveinum sínum og þeim sem tækju trú fyrir orð þeirra – að allir væru þeir eitt. (Jóh 20:23).

Samkirkjuhreyfingin vinnur að því að græða mein og vinna að einingu kristinnar kirkju, einingu sem þó tekur mið af fjölbreytni kristinna safnaða um allan heim og ólíkra kirkjudeilda. Í heimi þar sem kristin trú er víða á undanhaldi eða jaðarsett verður ekki hjá því komist að kristnar kirkjur vinni saman.

Samkirkjulegt starf hefur fyrst og fremst verið skilgreint sem samstarf kirkjudeilda. Það er þó einnig notað hér á landi um samstarf við systurkirkjur erlendis, s.s. norrænar kirkjur eða við Lúterska heimssambandið. Þjóðkirkjan á einnig í samstarfi við fólk af öðrum trúarbrögðum en um það er notað hugtakið þvertrúarlegt starf (interfaith). Samkirkjulegt starf Þjóðkirkjunnar á sér stað innanlands og á alþjóðavettvangi meðal annars með þátttöku í hinni alþjóðlegu samkirkjulegu hreyfingu. Í þessu skjali er orðið samkirkjulegt starf notað um samstarf kirkna innanlands og utan og kirkjudeilda.

Vinnan að einingu kristins fólks og kirkjunnar snýr bæði að kenningarlegum málefnum og samstarfi. Markmiðið er að vinna í átt að einingu, vitandi að sú eining felur í sér fjölbreytni. Margt hefur áunnist og markvisst samstarf og samræður skilað árangri sem er sýnilegur í yfirlýsingum og skjölum og í viðamiklum verkefnum sem kirkjurnar hafa sinnt saman. Þar má meðal annars nefna hvernig unnið hefur verið að sameiginlegum skilningi á skírni, altarissakramenti og embættum (Lima skýrslan), yfirlýsingu um sameiginlegan skilning um réttlætingu af náð (Lúterska heimssambandið og kaþólska kirkjan) og

gagnkvæmri viðurkenningu á embættum og sáttmála um að vaxa saman í lífi og starfi (Porvoo sáttmálinn).

Markmið samkirkjuhreyfingarinnar er að vinna að sýnilegri einingu hinnar kristnu kirkju og að leggja lóð á vogarskálar betri heims með því að vera virk í að minna á kristin gildi og hvetja til réttlætis, friðar og náttúrverndar.

Samkirkjuleg vinna hefur því frá upphafi mótast annars vegar af samræðum milli kirkjudeilda þar sem leitast er við að ná sameiginlegum skilningi á ákveðnum þáttum kristinna trúar. Hins vegar hefur hún mótast af samstarfi þar sem kirkjudeildir sinna saman þeirri köllun að vera hendur og fætur Krists á jörð, „að seðja, gleðja og græða mein“ (S.E., sb 374).

2. Saga samkirkjulegs samstarfs.

Við upphaf 20. aldar komu fram hreyfingar kristinna einstaklinga sem vildu vinna markvisst að einingu kirkjunnar. Upphaf samkirkjuhreyfinga samtímans er meðal annars rakið til stúdentahreyfinga og leikmannahreyfinga á 19. öld og til kristniboðshreyfinga, sem fundu sterkt fyrir því hve klofningurinn gróf undan trúverðugleika kirknanna á kristniboðsakrinum. Þær boðuðu til alþjóðlegs fundar kristniboðsfélaga í Edinborg árið 1910 sem oft er vitnað til sem upphaf samkirkjustarfs, þó að margt fleira hafi þar verið til umfjöllunar og þar hafi eingöngu fulltrúar mótmælendakirkna frá Norður Evrópu og Norður Ameríku komið saman. Þá kom hvatning frá rétttrúnaðarkirkjum árið 1920 að mynda bandalag kirkna. Þessar hreyfingar urðu til þess að Alkirkjuráðið (World Council of Churches) var stofnað árið 1948. Þar komu saman ýmsar mótmælendakirkjur og rétttrúnaðarkirkjur. Þjóðkirkjan var þar meðal stofnaðila. Fleiri höfðu hlýtt kalli Krists að vinna að einingu og má þar nefna sænska erkibiskupinn Nathan Söderblom sem átti frumkvæði að samkirkjulegu hreyfingunni Líf og starf, sem síðar rann saman við Alkirkjuráðið. Þjóðkirkjan var einnig þátttakandi í stofnun Lúterska heimssambandsins (Lutheran World Federation) árið 1947 og Evrópuráðs kirkna (Council of European Churches) 1956. Fyrri tvö samtökin voru formlega stofnuð í kjölfar heimsstyrjaldar þegar mikil sáttavinna var framundan og mörg landssvæði í rústum og fólki á flóttu. Kirknaráðið var stofnað á tíma kalda stríðsins og eitt af markmiðum þess var að vera stuðningur við kirkjur í austantjaldslöndum. Þjóðkirkjur Norðurlanda hafa jafnan átt samvinnu á ýmsum sviðum og virkt samstarf á sviði samkirkjumála. Árið 1996 urðu einnig tímamót er Porvoo sáttmálinn var undirritaður milli lúterskra kirkna á Norðurlöndum og biskupakirkna á Bretlandseyjum. Í sáttmálanum heita kirkjurnar að vaxa saman í lífi og starfi og staðfesta gagnkvæma viðurkenningu á vígslu, menntun og embættisgengi.

Þjóðkirkjan hefur tekið þátt í starfi stóru kirknasamtakanna en að jafnaði sótt stærra þing og nýtt ýmislegt efni sem frá þeim kemur. Mest hefur verið unnið með Lúterska heimssambandinu þar sem Þjóðkirkjan hefur átt stjórnarmann síðan 1975. Þjóðkirkjan hefur einnig starfað formlega í nefndum á vegum Alkirkjuráðsins. Þaðan kemur líka efni

samkirkjulegrar bænaviku sem haldin er ár hvert. Mest hefur virknin verið í margs kyns samstarfi við kirkjur Norðurlanda og innan Porvoo samstarfsins, bæði á ýmsum sviðum kirkjustarfs, svo sem með biskupafundum, þátttöku í vígslum, kvennastarfi, æskulýðsstarfi og fræðslumálum en einnig vinna Norrænu kirkjunnar saman innan stóru samkirkjulegu samtakanna. Þá hefur Þjóðkirkjan tekið þát í starfi evrópslu kærleiksþjónustunnar, *Euro diakonia*.

Á Íslandi hefur verið starfrækt formlegt samstarf milli kristinna safnaða frá því um 1980 þegar Samstarfsnefnd kristinna trúfélaga á Íslandi var stofnuð að frumkvæði Þjóðkirkjunnar. Óformleg samvinna á sér miklu lengri sögu, til dæmis um Alþjóðlegan bænadag kvenna, starf sem forystukonur Hjálpræðishersins leiddu lengst af.

Sjálfstæð félög og stofnanir innan kirkjunnar starfa einnig oft á samkirkjulegum grunni. Hjálparstarf kirkjunnar starfar t.d. náið með samkirkjulegu hjálparsamtökunum ACT, Æskulýðssamband þjóðkirkjunnar (ÆSKÞ) er í samstarfi við *European Fellowship of Christian Churches*, Æskulýðssamband kirkjunnar í Reykjavíkúrprófastsdæmum (ÆSKR) er í samstarfi við *Ecumenical Youth Council of Europe*.

3. Framtíðarsýn í samkirkjulegu starfi

Kristin kirkja er kölluð til að vinna að einingu kristins fólks, bræðra okkar og systra. Við erum kölluð til að starfa með þeim að því að breiða út fagnaðarerindið í orði og verki og vinna að því að við getum í sátt mæst við altarisborðið.

Samkirkjulegt starf er mikilvægur þáttur í starfi kirkjunnar og kemur öllum skírðum einstaklingum við.

Samkirkjulegt starf héraendis og erlendis minnir okkur á ábyrgð okkar á náunganum og er þáttur í því að vinna að réttlæti öllum til handa, friði og verndun sköpunarinnar.

4. Markmið samkirkjulegs starfs Þjóðkirkjunnar

Þjóðkirkjan vill vinna að sýnilegri einingu kirkjunnar. Við viljum geta haft sameiginlegt helgihald.

- i. Við störfum með samkirkjulegum samtökum, héraendis og erlendis, að því sem eykur samstöðu, t.d. samræður um guðfræði í heiminum.
- ii. Við biðjum fyrir einingu kirkjunnar, fyrir öðrum kirkjudeildum og kristnu fólki um allan heim.

Við erum hluti hinnar alþjóðlegu kirkju Krists og við berum ábyrgð í kristnu samfélagi

- iii. Við tökum þátt í alþjóðlegu starfi sem stuðlar að einingu kirkjunnar.
- iv. Við leggjum okkar af mörkum til að aðstoða kirkjur sem eiga undir högg að sækja.
- v. Við leggjum áherslu á að fræða söfnuðina um ólíkar kirkjudeildir og ólíkar aðstæður.

- vi. Við hvetjum söfnuði Þjóðkirkjunnar til að leggja sitt af mörkum í hjálparstarfi á erlendum vettvangi, t.d. með því að styrkja skipulagt kirkjulegt hjálparstarf.

5. Áætlun

Til þess að ná þessum markmiðum leggjum við áherslu á samkirkjulegt starf á sviði safnaðarins, prófastsdæmisins og biskupsdæmisins.

- i. Söfnuðir Þjóðkirkjunnar eru hvattir til samstarfs á sviði samkirkjumála
  - 1. með þátttöku í alþjóðlegri samkirkjulegri bænaviku og Alþjóðlegum bænadegi kvenna.
  - 2. með virkri þátttöku í verkefnum á sviði kærleikspjónustu, meðal annars í samstarfi við Hjálparstarf kirkjunnar.
- ii. Prófastsdæmin hafa umsjón með samkirkjulegu starfi í prófastsdæmum með því að
  - 1. skipuleggja fræðslu um samkirkjumál
  - 2. leitast við að skapa vettvang fyrir samkirkjulegt starf
  - 3. skipuleggja þátttöku í átaksverkefnum samkirkjulegra samtaka.
- iii. Til að vinna að markmiðum þessarar stefnu og samhæfa starfið skipar Biskup Íslands samkirkjunefnd, samkvæmt starfsreglum um samkirkjunefnd (starfsr. nr. 1006/2005).
- iv. Samkirkjunefnd gerir jafnan fjögurra ára áætlun um áherslur í samkirkjulegu starfi erlendis. Þar komi fram á hvaða sviði Þjóðkirkjan hyggst beita kröftum sínum, bæði áherslumálefni (d. Guðfræði, hjálparstarf, umhverfismál, jafnréttismál osfrv) og áherslusvæði (d. Norðurlönd, Porvoo samstarf, Evrópa, Alkirkjuráðið, Lútherska heimssambandið og Evrópska kærleikspjónustan).